ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ
ЛИСТ
від 07.05.2018 р. № 3570/4.1/4.1-ДП-18
Щодо відповідальності за ненарахування індексації зарплати та нарахування у меншому розмірі

Департамент з питань праці Держпраці розглянув листи редакції газети "Оплата праці" від 04.04.2018 р. N 20 та N 21 і повідомляє.
Недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці відповідно до абзацу четвертого частини другої статті 265 Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП) тягне за собою накладення штрафу на юридичну та фізичну особу - підприємця, який використовує найману працю, у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, щодо якого скоєно порушення.
Зазначені штрафи накладаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
Порядок накладення штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2013 р. N 509.
Процедура здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю визначена Порядком здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. N 295 (далі - Порядок).
Пунктами 27 - 29 Порядку передбачено, що у разі наявності порушень вимог законодавства про працю, зафіксованих актом інспекційного відвідування або актом невиїзного інспектування, після розгляду зауважень об'єкта відвідування (у разі їх надходження) інспектор праці проводить аналіз матеріалів інспекційного відвідування або невиїзного інспектування, за результатами якого вносить припис та/або вживає заходів до притягнення винної у допущенні порушень посадової особи до встановленої законом відповідальності. У разі виконання припису в установлений у ньому строк заходи до притягнення об'єкта відвідування та його посадових осіб до відповідальності не вживаються.
Заходи до притягнення об'єкта відвідування та його посадових осіб до відповідальності за використання праці неоформлених працівників, несвоєчасну та не у повному обсязі виплату заробітної плати, недодержання мінімальних гарантій в оплаті праці вживаються одночасно із внесенням припису незалежно від факту усунення виявлених порушень у ході інспекційного відвідування або невиїзного інспектування.
Відповідно до статті 12 Закону України "Про оплату праці" норми оплати праці (за роботу в надурочний час; у святкові, неробочі та вихідні дні; у нічний час; за час простою, який мав місце не з вини працівника; при виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини працівника; працівників молодше вісімнадцяти років, при скороченій тривалості їх

щоденної роботи тощо) і гарантії для працівників (оплата щорічних відпусток; за час виконання державних обов'язків; для тих, які направляються для підвищення кваліфікації, на обстеження в медичний заклад; для переведених за станом здоров'я на легшу нижче оплачувану роботу; переведених тимчасово на іншу роботу у зв'язку з виробничою необхідністю; для вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, переведених на легшу роботу; при різних формах виробничого навчання, перекваліфікації або навчання інших спеціальностей; для донорів тощо), а також гарантії та компенсації працівникам в разі переїзду на роботу до іншої місцевості, службових відряджень, роботи у польових умовах тощо встановлюються КЗпП та іншими актами законодавства України.
Норми і гарантії в оплаті праці, передбачені частиною першою статті 12 Закону України "Про оплату праці" та КЗпП, є мінімальними державними гарантіями.
Статтею 95 КЗпП передбачено, що заробітна плата підлягає індексації у встановленому законодавством порядку.
Правила обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації та сум індексації грошових доходів населення встановлені Порядком проведення індексації грошових доходів населення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. N 1078.
Таким чином, ненарахування індексації заробітної плати за наявності підстав є порушенням статті 95 КЗпП та, відповідно, мінімальних державних гарантій в оплаті праці. Порушення правил обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації та сум індексації є порушенням Порядку індексації, не підпадає під визначення мінімальних державних гарантій в оплаті праці, наведене у статті 12 Закону України "Про оплату праці", та належить до категорії інших порушень.
У разі виявлення такого порушення заходи притягнення до відповідальності будуть застосовані у разі невиконання внесеного припису про усунення виявлених порушень.
Разом з тим повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, мають лише інформаційний характер та не встановлюють правових норм.

Заступник директора О. Коновалова